

Prima instanță: Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău (judecător I. Mânăscuță)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători A. Bostan, A. Pahopol și V. Negru)

Dosar nr. 2r-680/17

D E C I Z I E

18 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în următoarea componență:

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Iulia Sîrcu
Mariana Pitic
Luiza Gafton

examinând recursul declarat de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Orehov Maria, prin intermediul avocatului Popovici Oleg, împotriva lui Orehov Dumitru cu privire la împărțirea bunului imobil proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, prin care s-a respins cererea înaintată de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, privind scutirea parțială de plata taxei de stat și nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, împotriva hotărârii Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău, din 23 august 2016, fiindu-i acordat lui Orehov Dumitru un termen pentru prezentarea dovezii achitării taxei de stat,

C O N S T A T Ă :

La 19 aprilie 2016 Orehov Maria a înaintat, prin intermediul avocatului Popovici Oleg, o cerere de chemare în judecată împotriva lui Orehov Dumitru (f.d. 5), solicitând: (1) împărțirea apartamentului nr. XXX de pe str. X. XXXXXXXXXXX nr. XX, mun. XXXXXXXXXXX, nr. cadastral XXXXXXXX.XXX.XX.XXX, prin vânzarea acestuia la licitație și distribuirea a câte o doime din preț către sine și Orehov Dumitru; și (2) obligarea lui Orehov Dumitru la plata în beneficiul său a cheltuielilor de judecată suportate.

Prin hotărârea Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău, din 23 august 2016 (f.d.

33; 80-82), s-a admis integral acțiunea, s-a împărțit apartamentul nr. XXX de pe str. X. XXXXXXXXXXXX nr. XX, mun. XXXXXXXXXXX, nr. cadastral XXXXXXXXXXX.XXX.XX.XXX, prin vânzarea acestuia la licitație și distribuirea a câte o doime din preț către Orehov Maria și Orehov Dumitru, s-a încasat de la Orehov Dumitru în beneficiul Mariei Orehov suma de 2 600 lei cu titlu de cheltuieli de judecată și s-a încasat de la Orehov Dumitru în beneficiul statului suma de 9 048, 26 lei cu titlu de taxă de stat și suma de 30 lei cu titlu de cheltuieli de înștiințare judiciară a părților la proces.

La 17 octombrie 2016 Orehov Dumitru a depus, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, o cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii primei instanțe (f.d. 50), solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

De asemenea, la 17 octombrie 2016 Orehov Dumitru a depus, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, o cerere de repunere în termenul de contestare cu apel a hotărârii primei instanțe (f.d. 51-53).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2017 (f.d. 68; 69-73), s-a admis cererea depusă de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, privind repunerea în termenul de contestare cu apel a hotărârii primei instanțe, iar cauza civilă a fost ridicată de la examinare în ordine de apel, dosarul fiind transmis Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) pentru întocmirea hotărârii integrale.

Prin încheierea instanței de apel din 25 mai 2017 (f.d. 86-88), nu s-a dat curs cererii de apel depuse de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, fiindu-i acordat lui Orehov Dumitru un termen până la 23 iunie 2017 pentru prezentarea cererii de apel motivate și dovezii achitării taxei de stat în sumă de 8 661, 2 lei, iar ședința de soluționare a chestiunii privind primirea cauzei spre examinare a fost stabilită pentru data de 04 iulie 2017.

În ședința de judecată din 04 iulie 2017 avocatul Pocaznoi Rodica a declarat că partea apelantă nu a recepționat încheierea instanței de apel din 25 mai 2017 (f.d. 97-98), a prezentat dovada achitării taxei de stat în sumă de 75 lei (f.d. 92), a înaintat o cerere privind scutirea parțială a lui Orehov Dumitru de plata taxei de stat (f.d. 90) și a solicitat acordarea unui termen pentru prezentarea cererii de apel motivate.

Prin încheierea instanței de apel din 04 iulie 2017 (f.d. 99; 100-103), s-a respins cererea de scutire parțială de plata taxei de stat și nu s-a dat curs cererii de apel, fiindu-i acordat lui Orehov Dumitru un termen până la 01 august 2017 pentru prezentarea dovezii achitării taxei de stat în sumă de 8 661, 2 lei, iar ședința de soluționare a chestiunii privind primirea cauzei spre examinare a fost stabilită pentru data de 19 septembrie 2017.

La 31 iulie 2017 avocatul Pocaznoi Rodica, acționând în interesele lui Orehov Dumitru, a expediat cererea de apel motivată prin trimitere poștală în adresa instanței de apel (f.d. 108-111; 112).

La 20 iulie 2017 avocatul Pocaznoi Rodica, acționând în interesele lui Orehov Dumitru, a expediat prin trimitere poștală în adresa instanței de apel o

cerere de recurs împotriva încheierii instanței de apel din 04 iulie 2017 (f.d. 104-106; 107), solicitând casarea integrală a acesteia și admiterea prin decizie a cererii de scutire parțială de plata taxei de stat.

În motivarea recursului, a susținut că înaintând cererea de scutire parțială de plata taxei de stat, a evidențiat situația sa materială precară, determinată de mărimea mică a salariului pe care-l primește, din care achită serviciile comunale pentru apartamentul obiect al litigiului și își întreține familia, inclusiv contribuie la îngrijirea mamei sale, care este grav bolnavă.

A precizat că potrivit rigorilor art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, a prezentat instanței de apel un certificat cu privire la muncă și salariu, care atestă cuantumul salariului său.

A invocat că la înaintarea cererii de chemare în judecată de către Orehov Maria, aceasta a fost scutită parțial de plata taxei de stat, achitând doar suma de 2 500 lei.

Consideră că respingerea cererii de scutire parțială de plata taxei de stat îi încalcă dreptul la acces liber la justiție, consfințit de art. 20 din Constituție.

La 19 septembrie 2017 Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței până la data examinării recursului, dar intimatul nu a prezentat referința în termenul stabilit, recursul urmând a fi examinat în lipsa acesteia.

Studiind materialele dosarului și raportând cele constatate la prevederile legale care guvernează speța, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa integral încheierea Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017 și a soluționa prin decizie problema în fond din considerentele ce urmează.

Conform art. 425 Cod de procedură civilă, Termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Colegiul relevă că avocatul Pocaznoi Rodica a fost prezent în ședința de judecată din 04 iulie 2017, în cadrul căreia a fost pronunțat dispozitivul încheierii contestate, dar circumstanța dată nu echivalează cu comunicarea încheierii, or termenul prevăzut de art. 425 Cod de procedură civilă începe să curgă la data comunicării anume a încheierii integrale, și nu a dispozitivului acesteia.

La materialele dosarului nu se află avizul de recepție a actului judecătoresc contestat și nicio recipisă care ar atesta că recurentului sau reprezentantului său i-a fost comunicată încheierea integrală a instanței de apel. În consecință, nu poate fi stabilită cu precizie data la care recurentul sau reprezentantul său a recepționat încheierea integrală a instanței de apel, astfel încât recursul din 20 iulie 2017 se consideră a fi declarat în termen.

Potrivit art. 84 Cod de procedură civilă, Se impune cu taxă de stat fiecare cerere de chemare în judecată (inițială și reconvențională), cererea intervenientului principal, cererea vizând pricinile cu procedură specială, cererea de eliberare a ordonanței judecătorești, cererea de declarare a insolvabilității, cererea de eliberare a titlului executoriu privind executarea hotărârilor arbitrale, cererea de apel, cererea de recurs, precum și cererea de eliberare a copiilor (duplicatelor) de pe

actele judecătorești.

Conform art. 364 alin. (1) Cod de procedură civilă, Cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

Art. 3 pct. 1) lit. j) Legea taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992 prevede că pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești, tariful taxei de stat, în cazul litigiilor cu caracter patrimonial, se stabilește la cuantumul de 75% din taxa calculată din suma contestată.

Potrivit art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, În funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Prin prisma normelor enunțate, Colegiul consideră că instanța de apel, neîntemeiat a respins cererea de scutire parțială de plata taxei de stat, tariful căreia este în sumă de 8 661, 2 lei, deși Orehov Dumitru a prezentat suficiente probe concludente și pertinente în susținerea cererii respective.

Or, probă adusă de Orehov Dumitru cu referire la situația sa materială precară este certificatul cu privire la muncă și salariu nr. 03-17/138 din 30 iunie 2017 (f.d. 91), care atestă că recurentul este angajat la „Sandrilliona“ SRL, iar în perioada iunie 2016 – mai 2017 a primit un salariu net în sumă totală de 66 553, 58 lei.

Colegiul reține că dreptul la acces liber la justiție nu este absolut, ci unul care poate implica anumite limitări instituite de stat, inclusiv prin prisma impunerii exercitării unei căi de atac în justiție cu taxă de stat, limitările date fiind în concordanță cu art. 6 par. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și cu art. 20 din Constituție dacă sunt adiacente scopului urmărit și proporționale situației care le-a determinat.

În speță, scopul urmărit de legiuitor este de a colecta fonduri pentru bugetul public și a limita exercitarea abuzivă de către justițiabili a căilor de atac, fiind bazat pe rațiuni care vizează buna administrare a justiției.

Pentru a aprecia proporționalitatea limitării în cauză în lumina respingerii cererii lui Orehov Dumitru de scutire de plata taxei de stat, prezintă relevanță jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care folosește o dublă raportare: subiectivă și obiectivă.

După criteriul subiectiv, CtEDO ține seama de situația personală a justițiabilului, prin raportare la veniturile lunare ale acestuia, cât și de faptul că justițiabilul nu ar trebui să achite taxa de stat dacă acțiunea privește satisfacerea nevoilor sale de bază sau ale celor pe care îi are la întreținere (hotărârea *Kijewska vs. Polonia* din 06 septembrie 2007).

În baza criteriului obiectiv, CtEDO are în vedere compararea veniturilor justițiabilului cu veniturile minime și medii din statul acestuia (hotărârea *Iorga și alții vs. România* din 25 ianuarie 2011).

Astfel, ținând cont de faptul că în perioada iunie 2016 – mai 2017 recurentul a primit în mediu un salariu lunar net în sumă de 5 546, 13 lei, iar potrivit Biroului

Național de Statistică, în trimestrul II al anului 2017, salariul mediu lunar brut a constituit suma de 5 636, 7 lei și având în vedere că recurentul suportă cheltuieli de întreținere a membrilor familiei sale, Colegiul conchide că respingerea cererii de scutire parțială de plata taxei de stat este în măsură să aducă atingere dreptului recurentului la acces liber la justiție.

În acest context, Colegiul amintește că prin hotărârea Beian contra României din 06 decembrie 2007, CtEDO a considerat că o taxă de stat ce reprezintă dublul veniturilor lunare ale persoanei este excesivă, persoana având dreptul de a beneficia de scutire de plata taxei de stat.

Colegiul relevă că obiectul litigiului îl constituie împărțirea unui bun imobil proprietate comună în devălmășie, iar soluția dată în proces are vocația de a priva recurentul de satisfacerea nevoilor sale locative de bază și ale celor pe care îi are la întreținere.

De asemenea, Colegiul reliefează că este relevantă invocarea de către recurent a faptului că la înaintarea cererii de chemare în judecată de către Orehov Maria, aceasta a fost scutită parțial de plata taxei de stat, achitând doar suma de 2 500 lei, iar instanța de apel urma să aplice un tratament juridic analogic pentru a asigura egalitatea în arme a părților.

Astfel, având în vedere că Orehov Dumitru a achitat suma de 75 lei cu titlu de taxă de stat, Colegiul consideră că cererea acestuia privind scutirea parțială de plata taxei de stat urmează a fi admisă parțial, cu indicația ca acesta să achite suplimentar suma de 2 000 lei pentru primirea cauzei spre examinare, adică să fie scutit de plata taxei de stat în cuantum de 6 586, 2 lei.

Față de cele ce preced, Colegiul ajunge la concluzia că este necesar de a admite recursul, a casa integral încheierea Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017 și a soluționa prin decizie problema în fond, cu trimiterea cauzei către instanța de apel pentru soluționarea chestiunii privind primirea cauzei spre examinare.

În conformitate cu art. 427 lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

DECIDE:

Se admite recursul declarat de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica.

Se casează integral încheierea Curții de Apel Chișinău din 04 iulie 2017, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Orehov Maria, prin intermediul avocatului Popovici Oleg, împotriva lui Orehov Dumitru cu privire la împărțirea bunului imobil proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată, cu pronunțarea unei noi hotărâri sub formă de încheiere prin care:

Se admite parțial cererea înaintată de Orehov Dumitru, prin intermediul avocatului Pocaznoi Rodica, privind scutirea parțială de plata taxei de stat.

Se scutește parțial Orehov Dumitru de plata taxei de stat pentru depunerea cererii de apel împotriva hotărârii Judecătorei Ciocana, mun. Chișinău, din 23 august 2016, și anume de plata cuantumului de 6 586, 2 lei.

Se obligă Orehov Dumitru să achite cuantumul restant al taxei de stat în sumă de 2 000 lei până la ședința de soluționare a chestiunii privind primirea cauzei spre examinare în ordine de apel.

Se explică lui Orehov Dumitru că în cazul în care acesta nu va lichida în termen neajunsul identificat, cererea de apel nu se va considera a fi depusă și, împreună cu actele anexate, va fi restituită.

Cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Orehov Maria, prin intermediul avocatului Popovici Oleg, împotriva lui Orehov Dumitru cu privire la împărțirea bunului imobil proprietate comună în devălmășie și compensarea cheltuielilor de judecată se trimite Curții de Apel Chișinău pentru numirea ședinței de soluționare a chestiunii privind primirea cauzei spre examinare în ordine de apel și examinarea chestiunii respective.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Iulia Sîrcu

Judecători

Mariana Pitic

Luiza Gafton